

Kainuun liitto

29.3.2012
Dnro 353/13

#

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntö 7.10.2013, TEM/1915/03.01.01/2013

KAINUUN LIITON LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA RAKENNERAHASTOIMINNAN HALLINNOINNISTA SEKÄ ALUEIDEN KEHITTÄMISEN JA RAKENNERAHASTOHANKKEIDEN RAHOITTAMISESTA

Kainuun liitto katsoo, että hallituksen esitys laeiksi alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista (myöh. alke-laki) sekä alueiden kehittämisen ja rakennerrahastohankkeiden rahoittamisesta (myöh. alra-laki) on kokonaisuudessaan perusteltu. Asioiden kokoaminen samaan lakiin selkeyttää aluekehittämislainsäädäntöä. Lain mahdollisessa viimeistelyssä ja päätöskäsittelyssä Kainuun liitto esittää otettavan esiin seuraavia näkökohtia ja muutosesityksiä.

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista (alke-laki)

Alke-lain 16 §, jossa **maakunnan liiton tehtävät** määritellään, on keskeinen. Maakunnan liiton tehtäviin ei ole esitetty merkittäviä muutoksia. Tämä pykälä on kokonaisuutena maakunnan liiton tehtävää selkeyttävä. Elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten parantaminen ja kulttuuriasioita koskeva suunnittelu sopivat luontevasti maakunnan liittojen lakisääteiksi tehtäviksi; käytännössä niitä on tehty tähänkin saakka. Pykälän 1-kohdan maininta siitä, että maakunnan liitto toimii yhteistyössä mm. "alueen keskuskaupunkien" kanssa muiden kuntien ohella, on itsenänselvyyss, joten asian maininta laissa ei olisi tarpeellista.

www.kainuu.fi

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

#

29.3.2012
Dnro 353/13

#

Toinen liittojen kannalta keskeinen säädöskokonaisuus on **maakuntaohjelman** ja sen toimeenpanosuunnitelman määrittely. Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa koskee alke-lakiesityksen 32 §. Sen mukaan uusi maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma kattaisi nykyiset toteuttamissuunnitelmat ja maakunnan yhteistyöasiakirjat, on perusteltu ja selkeyttää nykyistä suunnittelujärjestelmää. On olennaista, että tästä maakunnan yhteistyöryhmän hyväksyttäväksi esitetty toimeenpanosuunnitelma pitää saada maakuntahallituksen hyväksyttäväksi, jolloin sillä on suora yhteys ELY-keskusten ohjausmenettelyyn. Maakuntaohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman asemaa koskevaan alke-lakiesityksen 33 §:n 1 momenttiin olisi perusteltua palauttaa voimassa olevan alueiden kehittämislain (1651/2009) 25 §:n 4 momentin maininta viranomaisten velvollisuudesta huolehtia myös siitä, ettei toimenpiteillä vaikeuteta maakuntaohjelman toteutumista.

Alke-lain 12 § koskee **alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukuntaa**. Sen osalta Kainuun liitto painottaa, että neuvottelukunnan toiminnassa tulee varmistaa, että Suomen kaikki maakunnat tulevat aidosti kuulluksi. Alueita koskeviin uudistuksiin tulee aina pyytää kaikkien maakuntien liittojen lausunto.

Kun samaan lakiin on kytketty sekä kansallisen että EU-rahoitteisen aluekehittämisen järjestelmä, lakiesitys aikaisempaa paremmin tuo esiin **eri ohjelmien yhteensovittamisen tarpeet ja keinot**. Näitä kansallisten ja EU-ohjelmien keskinäisestä integraatiota koskevia säädöksiä ovat erityisesti 12§ 1-kohta, 25§ 3. mom. ja 27§ 1-kohta. Yhteensovitus tulisi olla vielä selkeämmin ohjeistettu mm. maaseutuohjelman osalta sekä ottaen huomioon sen, että ohjelmapolitiikkaa tulee yhteen sovittaa sekä valtakunnallisella että maakuntatasolla. Käytännössä on erittäin suuri uhka, että tarpeellinen yhteensovitus ei toteudu, sillä tätä periaatetta ei ole noudatettu linjatessa rakennerahastojen hallinnoinnin keskittämistä neljään r-elyyn. Hankkeistamisen tulisi tapahtua integroituna niin, että maakuntaan kohdistuvat ohjelma-/rahoitusinstrumentit yhteen sovite-

29.3.2012
Dnro 353/13

#

taan po. alueella ts. maakunnan yhteistyöryhmässä ja jo sitä ennen rahoittajaviranomaisten yhteistyössä toteuttamassa valmistelussa.

Kansallisen ja EU-ohjelmaperusteisen kehittämisen yhteensovittamista on pidetty poliittisesti hyvin tärkeänä ja po. tavoite ilmenee lukuisissa asiakirjoissa. Kainuun liiton mielestä sekä alke-lakiesityksessä että erityisesti valmisteilla olevassa Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmassa **olevien valtakunnallisten teemojen ja alueiden suunnitelmien välinen yhteys on liiaksi eriytynyt**. Alke-lain esittämällä toimeenpanotavalla valtakunnalliset teemat "irtoavat" rakennerahasto-ohjelmassa omaksi kokonaisuudekseen. EU-ohjelmien vaikuttavuuden kannalta ei ole eduksi, että valtakunnallisia teemoja ei millään tavalla kytketä alueen tarpeisiin ja siellä tapahtuvaan muuhun hanketoimintaan. Ongelma tulee lakiesityksessä esille mm. siinä, että MYR ei voi antaa valtakunnallisiin teemoihin liittyvistä hankkeista sitovaa (tai muutakaan) lausuntoa. Lisäksi tukea haetaan suoraan ministeriöstä - ja huom. rahoituslain 6 §, jonka mukaan po. hankkeet voivat olla myös ministeriön itse toteuttamia. Oman tuotannon hankkeet tulee aluekehittämisessä rajata korkeintaan työ- ja elinkeinoministeriön aluekehitysyksikköön.

Maakunnan yhteistyöryhmän tulisi käsitellä lähtökohtaisesti kaikki rakennerahastoista rahoitettavat hankkeet. Tämä olisi linjassa sen kanssa, että yhteistyöryhmän asemaa on mm. hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmän toimesta päätetty vahvistaa. Alke-lakiesityksen 26 § näyttäisi jopa heikentävän yhteistyöryhmän roolia nykytilanteeseen verrattuna puoltavan lausunnon tarpeen rajoittuessa "merkittävälle tai kokonaiskustannusarvioitaan suurelle" hankkeelle. Myös yritystukihankkeiden käsittelyn yhteistyöryhmässä tulisi olla mahdollista merkittävässä tapauksissa; ellei tälle ole erityistä lainsäädännöllistä estettä.

Yhteistyöryhmässä käsiteltävät hankkeet tulee jatkossakin määritellä lainsäädännön reunaehtojen puitteissa alueilla **yhteistyöryhmien työjärjestyksissä**. Yhteistyöryhmän käsittelyn piiriin tulisi nykyistä vahvemmin ottaa maaseutuohjelmasta rahoitettavat hankkeet EU-ohjelmarahoituksen vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Kainuun liitto esit-

www.kainuu.fi

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

#

29.3.2012
Dnro 353/13

#

tää poistettavaksi asetusviittaukset 23 §:n osalta yhteistyöryhmän kokoonpanosta ja jaostoista sekä 26 §:n osalta MYR:ssä käsiteltävien hankkeiden koosta ja sisällöstä. Nämä asiat on lakiesityksessä riittävästi tarkkuudella huomioitu, ja yksityiskohtaisemman toimeenpanon osalta harkintavalta tulee jättää maakunnan yhteistyöryhmälle ja maakunnan liitolle.

Maakunnan yhteistyöryhmälle tarkoitetun keskeisen roolin kannalta erityisen kyseenalainen on alke-lakiesityksen 30 § (**Paikalliset kehittämisuunnitelmat**). Siinä esitetään, että rakennerahasto-ohjelman keskeistä kaupunkikehittämistä tukevien yhdennettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi on laadittava kehittämissuunnitelma. Työ- ja elinkeinoministeriö valitsee ne kaupungit, joiden on yhteistyössä laadittava kyseinen suunnitelma. Suunnitelman ja sille Euroopan aluekehitys rahastosta myönnettävän rahoituskehityksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö. Suunnitelman toteuttamiseksi myönnettävästä Euroopan sosiaalirahaston rahoituskehityksestä päättää asianomainen maakunnan yhteistyöryhmä. Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavat hankkeet on rahoitettava kaupungin esityksen mukaisesti, jos ne ovat asiaan koskevan lainsäädännön ja ohjelman mukaisia. Kainuun liitto esittää, että tältä osin päätöksentekomenettelyjen tulisi olla yhdenmukainen muiden aluekehittämisen päätösten kanssa.

Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (alra-laki)

Alra-lakiesitys on pääpiirteissään kannatettava. Lakiperustelujen puuttuessa kysymyksiä herättää esim. esityksen 26 § koskien maakunnan liittojen rakennerahastohankkeiden maksatusmenettelyä. Esityksen pykälä ei aiemmassa valmistelussa ole ollut esillä ja on tärkeä todeta, että esitys monimutkaistaisi ja hidastaisi maksatusprosessia. Lisäksi liittojen päätettäväksi tulevien EU-määrärajojen ohjaaminen ELY-keskuksien kautta vaikeuttaisi rahoituksen käyttöä aikaisempiin ohjelmakausiin verrattuna ja huonontaisi siten asiakkaiden saamaa palvelua. Päätöksenteon, päätösten toimeenpanon ja maksatusten prosessien tulee olla yksiselitteisesti liittojen hoidossa ja vastuulla. Samalla seuranta on yksin-

29.3.2012
Dnro 353/13

#

kertaisempaa ja tehokkaampaa. Kainuun liitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kainuun liitto ehdottaa muutettavaksi lakiesitystä niin, että **maakunnan kehittämisraha** myönnettäisiin **kokonaan alueilla**. Samalla tulisi rajata käyttömahdollisuutta niin, ettei ministeriö voi itse toteuttaa hankkeita maakunnan kehittämisrahasta. Maakuntaliitto esittää, että myös maakunnan kehittämisrahahankkeissa olisi mahdollisuus käyttää vaihtoehtoisia kustannusmalleja, ml. flat rate. (17 §).

Erytymenettely kaupunkikehityksen hankkeelle ei ole perusteltu, vaan tuen myöntämiseen tulee käyttää samoja menettelyjä kuin muihinkin hankkeisiin.

Valmisteluprosessi ja sen liityntä meneillään olevaan rakennerahasto-ohjelmavalmisteluun

Kainuun liitto pitää lausuntopyynnön aikataulua liian lyhyenä huomioiden lakiesityksen merkityksen maakunnan liittojen aseman ja aluekehittämisen kannalta. Työ- ja elinkeinoministeriössä ja ARNE:ssa lain valmisteluprosessi on ollut pitkä ja perusteellinen. Lausunnon antamisen kannalta on yllättävä puute, että lausuntopyynnön kohteena oleva hallituksen esitys ei sisällä pykälien yksityiskohtaisia perusteluja. Kun kysymys ei ole vain teknisestä lainsäädännön päivittämisestä, yksityiskohtaisten perustelujen mukana oleminen olisi ollut välttämätöntä.

Rakennerahasto-ohjelmien valmistelu tulee tehdä aluelähtöisesti ja alueiden näkemykset aidosti huomioida. Valitettavasti nykyisessä Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman-valmistelussa on tehty isoja muutoksia alueita kuulematta. Esimerkiksi päätös ELY-keskusten erikoistumisesta neljään rakennerahasto-toimintaan keskittyvään ELY-keskukseen tehtiin nykyisen aluekehityslain hengen vastaisesti maakuntia kuulematta. Päätöksellä ollaan valitettavasti luomassa uusi hallinnollinen porras lisää ja viemässä päätöksentekoa maakunnista. **Kainuun liitto esittää, että em. linjauksesta poiketen alke-** **lakiehdotusta muutetaan niin, että termi ”toimivaltainen elinkeino-**

Kainuun liitto

29.3.2012
Dnro 353/13

#

liikenne- ja ympäristökeskus” muutetaan muotoon ” elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus”. Toisin sanoen kaikki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimisivat tasavertaisina EU-rakennerahastotuen myöntäjinä kuten tähänkin asti.

Kainuun liitto
Maakuntahallitus

Timo Korhonen
Maakuntahallituksen puheenjohtaja

Pentti Malinen
Maakuntajohtaja

www.kainuu.fi

Postiosoite:
Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto,
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus
2496992-4

Pankki:
Iban:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

#